

Yleisten asioiden neuvosto 22.10.2011

Eurooppa-neuvosto ja euroalueen päämiesten kokous 23.10.2011

Euroalueen kehittäminen

Eurooppa-neuvostossa ja europäämiesten kokouksessa 23.10.11 on tarkoitus käsitellä euroalueen kehittämistä päämieskokouksen 21.7.2011 pyynnön pohjalta. Euroalueen päämiehet pyysivät tuolloin Eurooppa-neuvoston puheenjohtajaa Herman Van Rompuy:ta laatimaan lokakuuhun mennessä konkreettisia ehdotuksia työmenetelmien (governance) kehittämiseksi ja kriisinhallinnan tehostamiseksi euroalueella. Liittokansleri Angela Merkel ja presidentti Nicolas Sarkozy lähettivät 14.8.2011 kirjeen puheenjohtaja Van Rompuyille, jossa he ehdottivat työskentelymenetelmien parantamiseksi mm. kaksi kertaa vuodessa kokoontuvaa euroalueen huippukokousta. Lisäksi he ehdottivat useita toimenpiteitä talous- ja budjettipolitiikan koordinaation tiivistämiseksi. Alankomaiden pääministeri Mark Rutte puolestaan lähetti 7.9.2011 Van Rompuyille kirjeen erityisesti budjettikurin tiukentamisesta.

Eduskunnalle on selostettu Suomen näkemyksiä 14.10.11 toimitetussa e-kirjeessä. Tällä selvityksellä täsmennetään Suomen kantoja yleisten asioiden neuvoston, Eurooppa-neuvoston ja europäämiesten kokouksia varten.

Perussopimusten pohjalta annettavalla sekundäärilainsäädännöllä, tiiviimmällä yhteistyöllä sekä euromaiden välisillä hallitustenvälisillä järjestelyillä voidaan toteuttaa paljon toimia talouspolitiikan koordinaation parantamiseksi. Vaikka Suomi ei pidä perussopimusten muuttamista ensisijaisena keinona, on Suomi kuitenkin valmis tutkimaan sitä koskevia esityksiä tarvittaessa.

On turvattava unionin toimielinten tasapaino ja vältettävä päällekkäisyyksiä. Sen sijaan, että luotaisiin uusia toimielimiä, on varmistettava jo olemassa olevien toimielinten – erityisesti komission – vahva rooli. Vaikka yhteisömetodi ei sellaisenaan sovellu kaikilta osin talouspoliittisen koordinaation, euroalueen toiminnassa on käytettävä niin pitkälti kuin mahdollista normaaleja ja vakiintuneita menettelyjä. Mitä enemmän päätöksiä tehdään unionin rakenteiden ulkopuolella, sitä enemmän jäsenvaltioiden yhtenäisyys ja tasa-arvoisuus sekä demokraattinen päätöksenteko kärsivät. Tämä kehitys on epätoivottavaa erityisesti Suomen kaltaisten maiden kannalta. Unionin institutionaalisissa puitteissa annetaan myös paremmat mahdollisuudet kansallisten parlamenttien osallistumiselle päätöksentekoon.

Hiljattain hyväksyty talouspolitiikan koordinaatiota parantava lainsäädäntöpaketti (ns. six pack) on pantava täytäntöön viipymättä. Komission on käytettävä täysimääräisesti uuden lainsäädännön tarjoamia välineitä. Tärkeitä uusia välineitä ovat mm. varoitustoimenpiteiden jälkeen tehtävä korollinen talletus (SEUT 121

artikla) ja liiallisten tasapainottomuuksien menettely. Lisäksi seuraamusten määräämisen pitää olla niin automaattista kuin mahdollista.

Six pack -lainsäädäntöpaketti ei kuitenkaan välttämättä yksin riitä turvaamaan budjettikuria. Suomi tukee mm. Alankomaiden esittämiä ajatuksia siitä, että otettaisiin käyttöön konkreettisia ja asteittain kovenivia toimenpiteitä budjettikuria laiminlyöville maille. Olisi hyvä, jos voitaisiin määritellä kynnyсарvot, joiden täytyessä komission olisi velvollisuus puuttua. Nämä SEUT 136 artiklaan perustuvat toimet olisivat six pack- lainsäädäntöpakettia täydentäviä.

Lisäksi Alankomaat on esittänyt ajatuksen perussopimusten muuttamista siten, että viime kädessä sääntöjä rikkovalta maalta voitaisiin viedä äänioikeus ja että jäsenvaltiolle tulisi mahdollisuus erota euroalueesta. Suomi suhtautuu epäillen äänioikeuden menettämisen hyödyllisyyteen ja toteuttamiskelpoisuuteen. Suomi on valmis tutkimaan mahdollisuutta lisätä perustamissopimukseen määräykset eurosta eroamisesta.

Suomi katsoo, että tasapainoisen budjetin säännön kirjaamista oikeudellisesti sitovasti lainsäädäntöön on erikseen arvioitava.

Suomi katsoo, että jäsenvaltioiden valmistellessa vakaus- ja lähentymisohjelmiensa vuosittaisia päivityksiä niiden tulee kertoa avoimesti komissiolle ja neuvostolle konkreettisista ja aikataulutetuista toimista, joilla kansallisia budjetteja tasapainotetaan ja saavutetaan keskipitkän aikavälin tavoitteet. Näin muut jäsenvaltiot ja komissio saavat nähdäkseen suunnitelman jäsenvaltion tulevasta varainkäytöstä, jolloin ongelmatapauksiin voidaan puuttua ajoissa. On tärkeää, että jäsenvaltiot voivat keskustella ja luoda vertaispainetta huonosti asioitaan hoitavia maita kohtaan.

Komission tulee käyttää poliittisena sanktiona sitä, että se kiinnittää julkisesti huomiota siihen, ettei jäsenvaltio ole noudattanut yhteisesti sovittuja sääntöjä ja linjauksia. Ei ole tarkoituksenmukaista, että komissio keskustele suoraan sääntöjä rikkoneen maan kanssa. Neuvottelut pitää käydä läpinäkyvästi. Tämä takaa jäsenvaltioiden yhdenmukaisen kohtelun, vertaispaineen ja keskinäisen kontrollin

Mikäli euroalueen päämieskokouksille sovitaan säännönmukaisuus, olennaista on, että niiden valmistelua varten luodaan selvät säännöt. Euroalueen päämiehet tekevät strategiset linjaukset. Euroalueen huippukokoukseen nousevat strategiset asiat tulee valmistella ministeritason euroryhmässä (Eurogroup). Kokousten valmisteluun ja seurantaan ei pidä luoda uutta byrokratiaa, vaan käyttää ensisijaisesti komission voimavaroja, joita on tarvittaessa lisättävä.

Talousskomissaarin itsenäisyyttä jäsenvaltioista ja komission kollegiosta tulisi lisätä. Esimerkkinä voidaan käyttää kilpailukomissaarin nykyistä asemaa. Olisi tutkittava, voitaisiinko talousskomissaari nimittää euroryhmän puheenjohtajaksi.

Jokainen jäsenvaltio on vastuussa omasta julkisesta taloudestaan ja omista veloistaan (EUT-sopimuksen 125 artikla). Markkinapaineita, jotka täydentävät EU- ja euroalueen sisäistä koordinaatiota, ei pidä vähentää siirtymällä euromaiden velkojen osalta yhteisvastuullisuuteen esimerkiksi eurobond -tyyppisillä järjestelyillä.